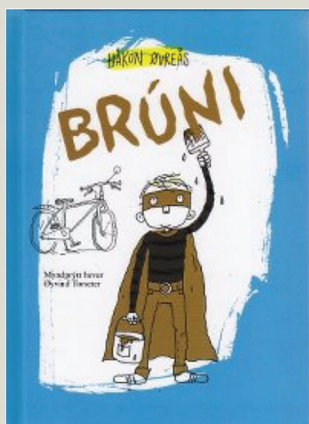

Til læraran

Brúni - uppgávur

Håkon Øvreås

Brúni

Myndir: Øyvind Torseter
Jákup Sørensen týddi úr norskum
Bókadeild Føroya Lærarafelags 2015

NÁM

Brúni vann Norðurlandsku Barna- og ungdómsbókmentaheiðurslønina í 2014. Bókin hóskar væl til felags bókmentaarbeiði í 3. – 4. – 5. flokki.

At greiða frá:

Persónum og teirra leiklutum

Næmingarnir, ið kanska ganga í 3. flokki, kenna møguliga ikki hugtakið høvuðs- og eykapersónar. Her er helst neyðugt at greiða frá, hvat ein høvuðspersónur er, og hvat ein eykapersónur er.

Í hesi søguni er Rúni/Brúni høvuðspersónur. Ása og Atli eru eisini høvuðspersónar, og so eru fleiri, ið seinni fáa týdning fyri søguna.

Tað serliga í søguni er, at tey skifta navn. Tað er týdningarmikið at tosa um, nær og hví tey broyta nøvn.

Hvat umboðar Rannveig fastur? Legg til merkis, at hon er tann fyrsta, ið vit hitta í søguni, hóast hon ikki fær stóran týdning seinni.

Stað og tíð

Hvar? Søgan er upprunaliga norsk. Hvat vita næmingarnir um Noreg? Kenna tey aðrar søgur úr Noregi, t.d. søgurnar hjá Torbjørn Egner ella søgurnar um Gudmund?

Vit síggja onkustaðni, at søgan neyvan gongur fyri seg í Føroyum, tí har er skógur.

Tíð. Hvussu long tíð gongur, frá søgan byrjar til hon endar? Frá tí abbin doyr, til hann er jarðaður ganga nakrir fáir dagar. Í hvørji tíð gongur søgan fyri seg, nútíðini ella fyrr í tíðini? Lat tey finna dømi um, hví tey siga so.

Evni at tosa um

Hevnd: Nær hava vit hug at hevna? Er munur á at hava hug at hevna og at gera tað? Loysir tað trupulleikar at hevna?

Vinalag: Hvussu hevði tað verið, um tey trý ikki vóru saman um hetta? Hevði hetta verið stuttligt at gjørt einsamallur/einsamøll?

Dirvi: Hevur dirvi okkurt at gera við vinalagi? Hevði Rúni/Brúni torað einsamallur? Nær eru vit djarvast og nær eru tora vit ikki?

Uppaling: Tað ber til at tosa um, hvussu ymist børn verða uppald og hvussu foreldur seta mörk. At heim og um-støðurnar heima eru ymisk.

Onkuntíð kunnu foreldur vera ill við børnini. Hví kann tað vera?

Onkuntíð hoyra foreldur ikki, hvat børnini siga. Hava næmingarnir upplivað tað?

Onkuntíð kunnu foreldur flenna ístaðin fyri at læra børnini, hvussu tey eiga at gera. Hvussu ber tað til?

Er munur á, hvussu foreldrini gera í søguni? Er tað, tey gera, í lagi?

Superhetjur: Hvørjar hetjur kenna næmingarnir? Ger hugarok á talvuni og tosa um, hví tær eru hetjur. Er munur á hetjum? Hvat ger tær til hetjur? Hvat er ein hetja? Kunnu vit síggja á teimum, at tey eru hetjur? Nær hava vit brúk fyri hetjum? eru tær til í veruleikanum ella bara í søgum og filmum? Um tú vart ein hetja, hvørjum hevði tú so viljað hjálpt? Er nøkur hetja í søguni?

Deyðin: Abbin hevur tað gott – drongurin hevði gott samband við abban og leingist eftir honum. Abbin uggar drongin, abbin flennir og tosar við hann í 8. parti.

Presturin: Er ein prestasonur øðrvísi enn onnur? Hevur tað týðning, hvørji vit eru? Er tað rætt, at summi oftari fáa skyldina fyri okkurt, sum hendi? Hevur tað týðning fyri drongin ella onnur, at hann er sonur prest, ella hevði tað verið øðrvísi, um hann var sonur læraran, námsfrøðingin ella skiparan?

Giraffoyrað: Les um giraffoyrað á s. 51 og s. 90. Hví júst oyra? Møguliga liggur í hesum, at abbin leggur upp til, at hann enn hoyrir, bara á ein annan hátt. Møguliga vil abbi fortelja dronginum, at um hann veruliga ynskir okkurt, so kann tað henda. Hvat hevði tú ynskt tær, um tú hevði eitt tílíkt oyra? Hevði tað verið øðrvísi, um talan var um eitt annað djór? Hvat vita vit um giraffar?

Fær á netið og hygg at einum giraffi. Hvar býr hann, hvat etur hann, hvussu langur er hann?

Les bókina hjá Bárði Oskarssyni, *Pól, hin kuli giraffurin*. Her er – eins og í søguni hjá abbanum um giraffoyrað – ein øðrvísi vinkul uppá tað vanliga; giraffurin er felags tráðurin.

Urið: Hvønn leiklut hevur urið í søguni? Urið fer aftur at ganga (s.102). Ímóti endanum (s.119) gongur urið aftureftir. Hvussu ber tað til? Er urið ein ímynd uppá okkurt? (131)

Fiktión og fakta: Lat næmingarnar finna dømi um, hvat í søguni kundi verið hent í veruleikanum, og hvat má vera íspunnið. Tað ber eisini til at læra tey hugtøkini fiksión og fakta. Brúka dømi úr søgum, sum tey kenna.

Samla spurningar, ið næmingurin hevur hug at spyrja. Brúka kanska eina krukku, sum tit hyggja í av og á. Les spurningarnar fyri hvørjum øðrum í flokkinum/bólkum/pørum.

Upplstur

Lat næmingarnar velja eitt stykki, sum tey fyrireika og lesa upp í flokkinum.

Hugskot til skiftandi arbeiðshættir:

- Spyr minst ein spurning úr partinum, sum tit hava lisið. Okkurt, ið tú undrast á ella okkurt ið tú ivast í.
- Lat næmingarnar fortelja (gita) um eina mynd úr bókini, áðrenn tey lesa tekstin, ið hoyrir til myndina. Skrivliga ella munnliga (í lítlum bólki ella makkarapari).
- Lat tey sjálv velja eina mynd at fortelja um – munnliga ella skrivliga. Hetta kann vera ein øðrvísi inngangur til ein nýggjan part.
- Lat næmingarnar tekna tann partin, sum tey júst hava lisið. Um tað verður skipað soleiðis, at tekningar eru til allar partarnar, kann hetta vera ein góður samandráttur av bókini. Tá ið hon er liðug, kunnu tekningar heingjast kronologiskt upp.
- Lærarin lesur brot úr søguni, kanska ein part. Næmingarnir notera. Vita um tey duga at brúka notatini til at endursiga søguna (í bólki ella makkarapari).
- Set næmingarnar í heita stólin og lat tey spæla leiklutirnar hjá persónum í søguni. T.d. Brúni, abbin ella presturin. Lat floksfelagarnar gera samrøðu við tey við frammanundan fyrireikaðum spurningum.
- Hákon Øvreås hevur skrivað framhald av *Brúni*. Næsta bók hansara eitur *Svarti*. Tá ið tit eru liðug at arbeiða við bókini, kunnu tit gita og gera hugarok um, hvat søgan *Svarti* er um, hvørjir persónar eru við í tí søguni, hvat tey gera og hvar tey eru.

Tá ið søgan er liðug

Lat næmingarnar fortelja víðari og vita, hvussu ymiskar søgur tit fáa. Tey eru helst forvitin at hoyra, hvat hini finna uppá, so hetta er gott at lesa upp.

Hygg at myndunum og svara

Hvussu halda tit, at børnini eru? Hava tey tað stuttligt? Keða tey seg? Hvat vísa myndirnar?

Finn dømi, har vit síggja, at søgan er um **dirvi**, **hevnd** og **vinalag** (permumyndirnar í næmingauppgávuni).

Talvan niðanfyri er ætlað læraranum.

- Fyrsti teigur er uppskot um, hvussu tit kunnu gjøgnumganga bókina.
- Síðan stutt kronologiskt yvirlit yvir hendingar í teimum einstøku pørtunum.
- Ein teigur eru orð, ið kunnu vera trupul hjá næmingunum at skilja.
- At enda okkurt, ið helst undrar børnini. Spyr tey, aftaná hvønn lisnan part, um okkurt er, ið tey undrast á. Tað eru helst fleiri enn hesir spurningarnir.

Partur nr.	Hendingar	Orð at greiða frá	Okkurt lægið/undran
1. Lærarin lesur upp	Rúni er hjá Rannveig. Abbin doyr.	praktisk	Hví sigur hann "Fígar greiðir"?
2. Sjálvlestur	Fær máling, hoyra um smáttuna.		Hví steðgar urið?
3. Parlesing	Vit mæta Atla, Ásu, Ruben, Anton og prestasoninum.	skógarjaðarin Drammen	Hvussu hyggur tú at einum bleytum pakka jólaaftan? Er Rúni keddur um, at abbin doyði? Fer gubbin at livna aftur?
4. Bólkalestur	Vit hitta Ray-X og Brúna.	hetja, gedda, reynið	Vísararnir ganga. Tosar við abban.
5. Sjálvlestur	Rúni fortelur um Brúna. Pápin er illur við dreingirnar.	AG3	Atli tosar um hermannapoliti.
6. Parlesing	Gravarihjálpin kemur. Mamman leitar eftir reimini.		Giraffoyrað o.a. lutir frá abbanum.
7. Bólkalestur	Atli fortelur um Svartla, teir krógva seg hjá Ásu.	dreingjalótir blómuong yppa øksl	"Smáttan sá út sum eitt krákureiður".
8. Lærarin lesur upp	Pápin tosar um at melda. Brúni, Svartli og Blása mála. Brúni tosar við abban.	kaldasveitti trærót viðarbular	Hann helt seg hoyra politi- sirenur. Urið fór at ganga. Brúni tosar við abban, sum gav honum giraffoyrað.
9. Sjálvlestur	Pápin tosar um at melda. Brúni, Svartli og Blása mála. Brúni tosar við abban.	kondoleri eygnabrugv white spirit	Hví vildi presturin ikki sleppa hondini?
10. Bólkalestur	Í garasjuni hjá abba, á kirkjugarðinum, mála súkkklurnar bláar.	heygnum byggipallur	Klokkan gongur.
11. Parlesing	Mamman droymdi. Løgreglan kom.	silvurpilkur	Bambustráða, kinesisk floyta.